

Эдобијат во ИНЧЭСӘНӘТ

1934-чү ИЛДӘН ЧЫХЫР

«ЛИТЕРАТУРА И ИСКУССТВО»

Азәрбајҗан Совет Јазычылары Иттиҗагы вә Азәрбајҗан ССР Мәдәнијәт Назирлијинин органы

Орган Союза Советских писателей Азәрбајҗана и Министерства Культуры Азәрбајҗанской ССР

№ 13 (1214)

Шәнбә, 30 март 1963-чү ил

Ғијмәти 4 ґәпик

ТӘКЧӘ УШАҒЛАР ҮЧҮН ДЕЈИЛДИР

Микајла Рзагулузadə Азәрбајҗан әдбијатинда балача охучуларын севимли јазычысы вә бир чох китабларын мүтәркиси кими таныныр. Саҗларынми агармасына базмајараг о јенә бөјүк руһ вә һәвәслә ушағлар үчүн јакшы әсәрләр јарадыр. Бу ју мұәллифин «Өлкәмин чичәкләри» ады китабында хүсусилә көрмәк олар. Китабда јазычынми мүхәлиф илләрдә јаздыгы мәнзүм әсәрләрн топлаймышдыр.

М. Рзагулузadə балача охучуларын һәјәта һазырламағ, онларн нәчиб, тәмиз, сағлам руһда тәрбијә етмәк үчүн ше'рларын мәналы, идејалы, ибратли олмасына хүсуси дигәт јетирир вә буна мұәәффәг дә олар. Китабда елә ше'р јохду ки, онун тәрбијәви, ичтимав әһмијјәти олмасын. М. Рзагулузadə јалныз тәзә, марағлы, мәналы мисәлләрдән јазмағ етијачык дүјәудга гәләми әдә адыр. Бу јун нәтичәсинда дә «Саат», «Ән дадлы мейвә», «Дүјә», «Дәјүшән сарғалар» кими көзәл ше'рләри мейдана кәлир. Мұәллифин бу ғәбилдән олан бүтүн ше'рләри ајдым, сәдә вә јығчам јазылымышдыр. Умујјәтлә, јығчамлығ, ајдымлығ, конкретлик китабдакы ше'рләрин әсас хүсусијјәтидир.

М. Рзагулузadəнин мөвзулары мүхәлифдир. Вәтән севкиси, сүлһ, азадлығ, дослуг, гәрәшлығ, хүсусилә зәһмәт вә ғәйрәмәнлығ мөвзулары онун јарадычылығинда кениш јер туур. Китабын әвалинда верилмиш «Өлкәмин чичәкләри» ше'ри ушағалара вәтәнпәрвәрлик дүјәуларн ашылајыр.

М. Рзагулузadə ушағларын дүнјәкөрүшүнү кенишләндирмәк үчүн ләзимли, мүнүм мисәлләрдән данышыр, истәр тәбиәт, истәр һәјәт һадисәләри, мүхәлиф әшјалар һағгында тәсәвүр јаратмаға чалышыр. «Тозсоран», «Телефон», «Евнимизда машылар», «Мүбәһисә», «Мәнини плакы» ше'рләринда шаир, ушағларын көзү гәршысында чалы вәһәләр јарадыр, онларн дүшүндүрүр. һәјәчәнләндирүр, балача охучуларә һәјәт һадисәләри һағгында мә'лумат верир.

Китабдакы «Өвчү Әлишлә гочаг Ајтәкин һағыллары» ушағ әдбијатынмыз јахшы әсәрләриндәндир.

Әсәр дәрә һиссәдән ибарәтдир вә һәр һиссәдә мүхәлиф әһвалатлар тәсвир олуур. М. Рзагулузadə балачаларын психологикјасына ујғун кәләб, тәрбијәви чәһәтдән әһмијјәтлән олан чох марағлы эпизодлар вә ситәси вәл зәһмәт, азадлығ, ғәйрәмәнлығ мотивләрини тәрәннүм етмишдир. Нағылдар ајры-ајры һадисәләрдән бәһс етсә дә, мұәллиф буналары бир-бири вәл бағлы сурәтдә вәрә билмишдир. Бүтүн һадисәләрдә Әлиш вә онун бачысы Ајтәкин иштирак едирләр.

Мөвзусу Низамидән алынмыш «Сирли саз» поемасында М. Рзагулузadə тәвәзәкарлығ, сәдәлик, устала һөрмәт кими әхләғи кејфијјәтләри тәғайр едир.

Китабдакы дикәр үч поеманын мөвзусу Бөјүк Вәтән мұһәррибсиндән алынмышдыр вә ғәйрәмәнлығ, гөрхмәзлығ, вәтәнпәрвәрлик идејаларын тәрәннүм етдиғи үчүн әһмијјәтләндир.

М. Рзагулузadəнин «Өлкәмин чичәкләри» китабында һәғсанлар да јох дејилдир. Онун бә'зи әсәрләриндә узунчулуг һисс олуур. Бу, «Ағ көрчин», «Телефон» ше'рләриндә хүсусилә илзәрә чарпыр. Китабда тәкәррарлар да вардыр. Бә'зи ше'р вә поемаларда күл-чичәкдән, бүлбүлдән данышылыр ки, бу да јекисәғлијә кәтириб чыхарыр. һәтта бир-биринә охшајан мисралар ајры-ајры ше'рләрдә ишләдиламишдир. Мәсәлән:

Күлдү-чичәкди һәр јан.
(«Ния гүшә») һәр јер күлдү, чичәкди
(«Ғушларла нә ишин вәрә»)

Көрдү һәр јан рәнк-рәнк чичәк
(«Өвчү Әлишлә Гочаг Ајтәкин һағыллары»)

М. Рзагулузadə бә'зи ше'рләрини мә'лум финаала битирир. «Дәјүшән сарғалар», «Ағ дана» ше'рләрини тәшәккүрлә, сәғ оләлә битмәси охучуну һеч чүр разы салмыр. Поемалар ичиндә «Мәктублар» әсәри шаирин јарадычылығ имканларындан ашағда дурур вә китабын үмуми руһу илә сәсләшмир. М. Рзагулузadə пионер һајатындан, ушағларын бу күнкүшән, марағлы мөктәб һајатындан аз јазыр.

«Өлкәмин чичәкләри» китабы тәкчә ушағлар үчүн дејилдир, бурдакы әсәрләр бәдмәлијә, дәрин мәнзүму, мәфқурәси етибарн илә, ејни заманда, бөјүклар үчүн дә марағлыдыр.

Тоғиғ МАҺМУД

★